

2 december 2006

OP NAAR EEN WORST-CASE SCENARIO?

Internationale veiligheidsexpert Tom Sauer werpt een pessimistische blik op de nucleaire proliferatie van Noord-Korea en Iran

door Peter Saerens

LEUVEN - 11 september 2001.

Terroristen vallen de VS aan en jagen duizenden burgers de

dood in. De angst voor nog meer aanslagen zet president Bush aan tot een bijna machiavellistische strategie, waarin het doel de middelen heiligt. De 'Patriot Act', de 'War on terror' en de invasie van Irak zijn maar enkele van zijn remedies. Steeds vaker echter weerklinkt onbegrip en zelfs woede over de aanpak van de regering Bush. Voor een meer genuanceerd beeld over de bedreigingen van onze vrede en veiligheid peilden we naar de mening van prof. dr. Tom Sauer (KUL), specialist in internationale veiligheidskwesties.

'ROGUE STATES'

Sinds de door president Bush uitgevaardigde oorlog tegen het terrorisme is de kritiek op zijn buitenlands- en veiligheidsbeleid alleen

maar toegenomen. Niet alleen de terroristen, maar ook de zogenaamde 'rogue states' (Noord-Korea, Irak en Iran) werden vernoemd als mogelijke bedreigingen voor het Westen. Al te vaak worden beide fenomenen op een hoop gegooid, een gevaarlijke veronderstelling, dat vindt ook Tom Sauer: "Ik denk dat het twee relatief gescheiden fenomenen zijn. Enerzijds is er het terrorisme van Al-Qaeda en anderzijds zijn er de zogenaamde 'schurkenstaten': staten die zich distantiëren van het door het Westen gedomineerde systeem en daarbij ook nog massavernietigingswapens wensen." Vooral inzake Irak is dat argument ten onrechte gebruikt. Daar bleken geen terroristen te zijn, noch de massavernietigingswapens waar de VS op hoopte. In die wapens zijn volgens Sauer ook terroristen geïnteresseerd: "Een worst-case scenario zou zijn dat terroristen over massavernietigingswapens beschikken. Vandaag weten we dat terroristen geïnteresseerd zijn in massavernietigingswapens en anderzijds weten we ook dat Noord-Korea die wel wil verstrekken."

"De theorie van nucleaire afschrikking is aan herziening toe"

KERNWAPENS

De laatste maanden halen zowel Noord-Korea en Iran geregeld het nieuws met hun nucleaire ambities. Toch zijn er duidelijke verschillen te vinden. Noord-Korea staat immers veel verder dan Iran. De kernproef die Noord-Korea begin oktober hield, bewijst dat ze wel degelijk nu al over kernwapens beschikken. "De CIA heeft al jaren weet van twee tot acht van die wapens", zegt Sauer. Iran staat dan weer veel minder ver. Ze hebben nog geen kernwapens, maar houden tegelijkertijd vol dat ze die ook niet wensen. "Iran houdt vol dat het land aan een civiel kernprogramma werkt, al valt de grens tussen civiel en militair moeilijk te trekken. Wanneer men een civiel kernprogramma start, kan men immers snel overschakelen op militair gebruik."

Men kan zich wel de vraag stellen naar de voordelen van een kernwapen voor Noord-Korea en Iran in de huidige internationaal gespannen situatie. Beide landen worden immers nauwlettend in het oog gehouden. "Er zijn drie algemene theorieën waarom staten kernwapens zoeken. Ten eerste omwille van veiligheid, ter afschrikking. Ten tweede is er het prestige van zo'n kernwapen. Ook Frankrijk heeft

kernwapens, ook al ligt het in een stabiele omgeving en heeft die wapens niet nodig. Het geeft de Fransen gewoon prestige. Ten derde kunnen ook persoonlijke redenen aan de basis liggen: mensen uit het leger of

wetenschappers die carrière willen maken door een kernprogramma”, verduidelijkt de expert. In het geval van Noord-Korea en Iran lijken vooral de eerste twee motieven van belang. Bush bestempelt beide landen als een bedreiging, waardoor ze zich gaan beschermen tegen mogelijke aanvallen. Ook het prestige voor de leiders ten opzichte van hun bevolking is een belangrijk argument voor beide landen.

THEORIE

Als we de internationale theorieën dus mogen geloven, zal Noord-Korea haar atoomwapen nooit in realiteit inzetten tegen mogelijke invallen. De kernwapens dienen enkel ter afschrikking, beseffende dat het land bij een tegenaanval van de kaart kan worden geveegd. Toch nuanceert Sauer: “Die theorie dateert van de Koude Oorlog en is misschien wel aan herziening toe omdat ze niet meer

“Noord-Korea is een kernwapenstaat”

geldt in het post-Koude Oorlog tijdperk. Vandaag leven we niet meer in een bipolaire wereld.” De bipolariteit die de professor aanhaalt is intussen immers vervangen door een multipolair wereldbeeld, waarin meerdere landen over kernwapens beschikken. “Ook de rationaliteit van het leiderschap speelt een rol. Mensen die niet bang zijn voor een terugslag wegens religieuze redenen – denk maar aan zelfmoordaanslagen – gaan minder problemen hebben om kernwapens te gebruiken. Dat is een probleem, zéker in verband met terrorisme!”

PESSIMISME TROEF

De opties voor het Westen tegen de schurkenstaten zijn niet legio. Eigenlijk zijn er slechts drie mogelijke uitkomsten. De diplomatieke oplossing is in het geval van Noord-Korea alvast schromelijk mislukt. Met Iran kan men volgens Sauer nog wel praten om hun nucleaire proliferatie te voorkomen: “Zonder te praten kan er geen oplossing komen. Maar dan moet men hen ook iets serieus aanbieden en dat is nog niet gebeurd totnutoe.” Een andere oplossing is een preventieve aanval door de VS tegen Iran: “Met precisiebombardementen die het nucleair programma tien jaar terug draaien kan men alleen maar hopen dat de bevolking in opstand komt tegen de regering, al zie ik dat

niet gebeuren, want bij een preventieve aanval zal die bevolking zich nog meer achter haar leiders gaan scharen. Een oplossing is dat dus niet echt. De kennis bestaat er immers zodat men alles later terug kan opbouwen. Dat beseft men ook in Iran zelf.

“Een nucleair Iran is de enig mogelijke optie”

Ze doen er ginds alles aan om alle kennis te bewaren zodat ze niet kan worden vernietigd.” De

haalbaarheid van de aangehaalde opties ziet Sauer echter somber in, waardoor hij slechts één alternatief ziet: “Een nucleair Iran”, vreest Sauer, “is het meest waarschijnlijke scenario, waar de wereld de gevolgen van zal dragen. Er zullen nog meer landen in de regio nucleair gaan.”

We zijn met andere woorden nog ver van huis wanneer we het hebben over universele wereldvrede. Tijd dus voor actie! De vraag is alleen welke actie...

